

Pomiędzy kulturami

Jak skutecznie pracować w wielokulturowej i wielojęzycznej grupie uczestników programu Teaching English in Poland?

Pomiędzy kulturami

Jak skutecznie pracować w wielokulturowej i wielojęzycznej grupie uczestników programu Teaching English in Poland?

Pomiędzy kulturami

Warszawa 2023
ISBN 978-83-954635-4-9

Publikacja bezpłatna

Autorzy: dr Grażyna Czetwertyńska, prof. UW, dr Anna Grabowska,
Kristin Miller, Patricia Kosciuszko Collette, Marta Bujakowska

Redaktor prowadzący oraz redakcja i korekta językowa: dr Anna Grabowska

Współpraca redakcyjna: Małgorzata Janaszek-Bazanek

Projekt graficzny, skład, ilustracje: Paweł Kłudkiewicz

Fotografie: The Kosciuszko Foundation – Fundacja Kościuszkowska Polska

Wydawca i realizator programu:

The Kosciuszko Foundation Poland – Fundacja Kościuszkowska Polska
ul. Kopernika 11/8, 00-359 Warszawa
email: teip.pl@thekf.pl
www.kfpoland.org

Przygotowanie publikacji było możliwe dzięki dotacji finansowej otrzymanej w roku 2022 z Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w ramach projektu pt.: „Edukacja językowa jako ważny element rozwoju kompetencji kluczowych uczestników programu TEIP w kontekście wyzwań edukacyjnych w Polsce 2022.”

Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko autorów i FRSE nie ponosi odpowiedzialności za jej treść.

the KF THE
KOSCIUSZKO
FOUNDATION

frse
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wprowadzenie

W 32. roku działania programu Teaching English in Poland Kristin Miller – liderka amerykańskich wolontariuszy i sami wolontariusze jako myśl przewodnią zaproponowali hasło zmieniania świata z przekonaniem, że może się do tego przyczynić każda osoba (ang.: *One person can change the world*). Kadra obozów TEIP z Polski, Ukrainy i USA podjęła się zadania wyposażenia uczestników w narzędzia, które w mogą w tym pomóc. W naszym programie dysponujemy wieloma takimi narzędziami, ale dwa z nich uważamy za najważniejsze. Po pierwsze należy uczyć się języka i porozumiewania ze sobą. Po drugie trzeba podjąć próbę zrozumienia i zaakceptowania obcej kultury. Jak pisze Marta Bujakowska, chodzi o możliwie głębokie zanurzenie w nowy świat, który chcemy poznać. Język jest w tym procesie pośrednikiem. Kluczowe jest słowo „chcemy”. W ramach programu TEIP tworzymy uczestnikom sprzyjające warunki do poznawania innej kultury oraz bycia przewodnikami po kulturze ojczystej. Program jest tak pomyślany, aby można było uczestnictwo w nim potraktować jak przygodę i szansę na nawiązanie przyjaźni.

Idąc za przywołanym przez Annę Grabowską modelem interkulturowej kompetencji komunikacyjnej Byrama, możemy stwierdzić, że uczestnicy otrzymują sporą porcję wiedzy o każdej z kultur (polskiej, amerykańskiej i ukraińskiej). Mają też szansę doskonalenia umiejętności interpretacyjnych w atmosferze otwartości, co pozwala dostrzec podobieństwa i różnice. Czas obozu jest jednak ograniczony i, nawet jeśli nawiązane kontakty przetrwają dłużej, jesteśmy świadomi, że to tylko mały krok w dobrym kierunku. Rozwijanie kompetencji interkulturowych nigdy się nie kończy.

W programie obozów TEIP treści prezentujące rodzime kultury uczestników są oczywiście zaplanowane. Nie mniej ważne są „lekcje po lekcjach”. Obcowanie ze sobą przedstawicieli trzech kultur w czasie wolnym, każda rozmowa to okazja do uczenia się od siebie i cieszenia się różnorodnością. Te doświadczenia ważne są też dla nauczycieli. Oni także rozwijają własną kompetencję interkulturową. Uświadamiają sobie, że do skutecznego nauczania języka obcego niezbędna jest wrażliwość na inną kulturę. Zwykle jednak zyskują znacznie więcej. Amerykańscy nauczyciele przyjeżdżają z silną motywacją poznania Polski, czemu służy udział w kilkudniowej wycieczce po kraju.

Kiedy pokonuje się bariery językowe i coraz lepiej poznaje swoje kultury, można razem zmieniać świat, co pokazują filmy z tegorocznej edycji programu, do których obejrzenia gorąco zachęcam.

Grażyna Czetwertyńska
prezes Fundacji Kościuszkowskiej Polska

Niniejsza publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa –
– Użycie niekomercyjne 4.0 Międzynarodowe

Spis treści

- **O PROGRAMIE TEACHING ENGLISH IN POLAND** 9
Aleksandra Kujawska
- **POMIĘDZY KULTURAMI I JĘZYKAMI, CZYLI
O INTERKULTUROWEJ KOMPETENCJI
KOMUNIKACYJNEJ UCZNIÓW
I NAUCZYCIELI JĘZYKÓW OBCYCH** 14
Anna Grabowska
- **JĘZYK ANGIELSKI JAKO NARZĘDZIE
KOMUNIKACJI INTERKULTUROWEJ
UCZESTNIKÓW OBOZU JĘZYKOWEGO** 24
Marta Bujakowska
- **PROGRAM TEACHING ENGLISH IN POLAND
ZMIENIA ŻYCIE** 28
Patricia Kosciuszko Collette
- **WSPÓLNOTA SERC I UMYŚLÓW:
NIEZAPOMNIANE LATO Z PROGRAMEM TEIP** 32
Kristin Miller

O programie Teaching English in Poland

Aleksandra Kujawska

Program Teaching English in Poland (TEIP) realizowany przez Fundację Kościuszkowską to forma promocji języka angielskiego wśród polskiej młodzieży – propozycja wypoczynku połączonego z doskonaleniem znajomości języka angielskiego oraz poznawaniem elementów kultury Stanów Zjednoczonych. Formuła półkolonii letnich lub obozów stacjonarnych pozostaje w zasadzie niezmienną od niemal 30 lat: przez 2 tygodnie wakacji dajemy możliwość szlifowania języka angielskiego pod okiem doświadczonych amerykańskich nauczycieli. Przed południem zazwyczaj odbywają się zajęcia w grupach utworzonych według poziomu znajomości języka i wieku, natomiast czas popołudniowy to zajęcia warsztatowe w grupach skupiających młodzież o podobnych zainteresowaniach i uzdolnieniach.

Amerykańscy nauczyciele i ich asystenci prowadzą interaktywne zajęcia w języku angielskim pozwalające polskiej młodzieży wzbogacać słownictwo związane z kulturą, historią, geografią, zwyczajami i tradycją USA. To czas, kiedy młodzi ludzie uczą się opowiadać o swoich emocjach, wyrażać swoje opinie oraz dyskutować o piosenkach czy filmie. Można rozmawiać w zasadzie na każdy temat. Warunek jest jeden: trzeba mówić po angielsku.

Amerykańskich nauczycieli rekrutuje zespół Fundacji Kościuszkowskiej w Nowym Jorku. To proces otwarty, którego istotnym elementem jest pomysł na naukę języka angielskiego. Na zajęciach językowych kładziemy nacisk na rozwijanie i doskonalenie umiejętności komunikacyjnych, a przede wszystkim na przełamywanie barier w mówieniu po angielsku.

Największą korzyścią udziału w programie TEIP jest nauka bez presji, jaką narzuca szkoła. Uczniowie uczą się tak dużo przez

dwa tygodnie, jednocześnie nie zdają sobie sprawy, że zdobywają wiedzę. Stawiamy na praktyczne wykorzystanie języka angielskiego – tak naszą metodę pracy opisuje Kristin Miller, liderka wolontariuszy TEIP. Dążymy do tego, aby obozy realizowane w ramach programu TEIP były efektem ścisłej współpracy polskich i amerykańskich zespołów. To pozwala na wprowadzenie zmian jakościowych zarówno w metodyce nauczania języka, jak i w przygotowaniu kadry polskiej i amerykańskiej do wspólnej pracy na obozie. To również owocuje lepszymi rezultatami kształcenia i zwiększa zadowolenie uczniów oraz rodziców. Mamy nadzieję, że w efekcie zwiększy się zainteresowanie innych ośrodków przystąpieniem do programu TEIP i że obozy staną się atrakcyjną ofertą dla wolontariuszy, którzy będą mogli w ich trakcie doskonalić swoje umiejętności językowe, wielokulturowe i tzw. umiejętności miękkie.

Na każdy obóz językowy przyjeżdża do Polski kilkunastoosobowa ekipa nauczycieli i asystentów z USA. Na jej czele stoi lider odpowiedzialny za przygotowanie programu nauczania języka oraz za jego sprawną realizację. Za całokształt pracy na obozie odpowiada kierownik obozu ze strony polskiej. Jemu też podlega kadra polskich wychowawców i nauczycieli.

Od 2018 roku TEIP jest poddawany gruntownym zmianom. Przede wszystkim dostosowujemy go do dynamicznie zachodzących w Polsce zmian społecznych i ekonomicznych. Naukę angielskiego staramy się oferować przede wszystkim uczniom spoza ośrodków wielkomiejskich – tam, gdzie możliwości kontaktu z żywym językiem są znacznie ograniczone. Zespół Fundacji Kościuszkowskiej Polska nie tylko stara się nawiązać współpracę z kolejnymi szkołami lub organizacjami społecznymi, lecz także

systematycznie standaryzuje programy nauczania, ewaluację oraz warunki udziału uczniów i wolontariuszy. Można zaryzykować stwierdzenie, że program TEIP jest w ciągłym procesie zmian, co jest oczywiste, jeśli weźmiemy pod uwagę, że uczymy o dwóch krajach (Polsce i USA), których społeczeństwo, kultura i sytuacja gospodarcza dynamicznie się zmieniają.

GŁÓWNE CELE PROGRAMU TEIP

Wymiana kulturowa:

- umożliwienie dzieciom i młodzieży z Polski, znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, zanurzenia się w języku angielskim i amerykańskiej kulturze;
- zapoznanie polskich dzieci i młodzieży z różnymi aspektami amerykańskiego życia i kultury;
- zapoznanie amerykańskich nauczycieli z Polską oraz jej kulturą, historią i tradycjami - w nadziei, że ich wiedza i wrażenia zostaną przekazane ich uczniom, rodzinom, przyjaciołom i społecznościom w Stanach Zjednoczonych;
- zachęcanie lokalnych społeczności w Polsce do goszczenia amerykańskich wolontariuszy i dzielenia się z nimi własnymi doświadczeniami;

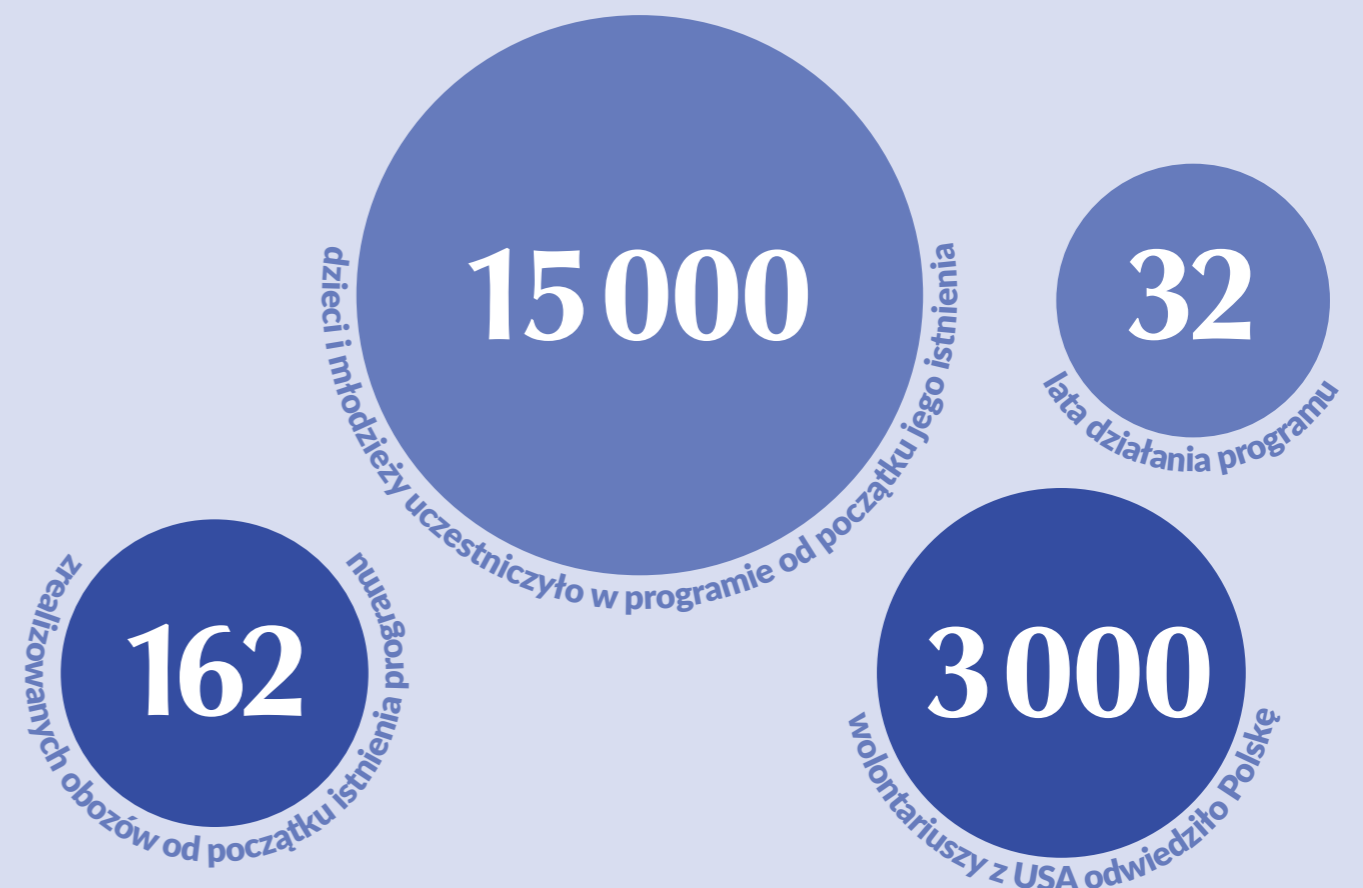
• promowanie otwartego podejścia do różnorodności kulturowej i społecznej zarówno wśród społeczności polskiej, jak i amerykańskiej.

Rozwijanie umiejętności społecznych uczestników obozów:

- kształcenie postaw obywatelskich i kompetencji interkulturowych, w tym dyplomacji społecznej, świadomości i ekspresji kulturowej oraz odpowiedzialności i zaangażowania;
- rozwijanie kluczowych kompetencji przyszłości takich, jak: współpraca, rozwiązywanie problemów, kreatywność, innowacyjne myślenie, przedsiębiorczość, sprawczość, autonomia.

Rozwijanie umiejętności językowych:

- zapewnienie polskim dzieciom i młodzieży różnorodnych doświadczeń z językiem angielskim w amerykańskim kontekście kulturowym;
- doskonalenie i rozwijanie umiejętności komunikacyjnych uczestników obozu;
- aktywowanie wszystkich sprawności językowych do interaktywnej komunikacji w języku angielskim;

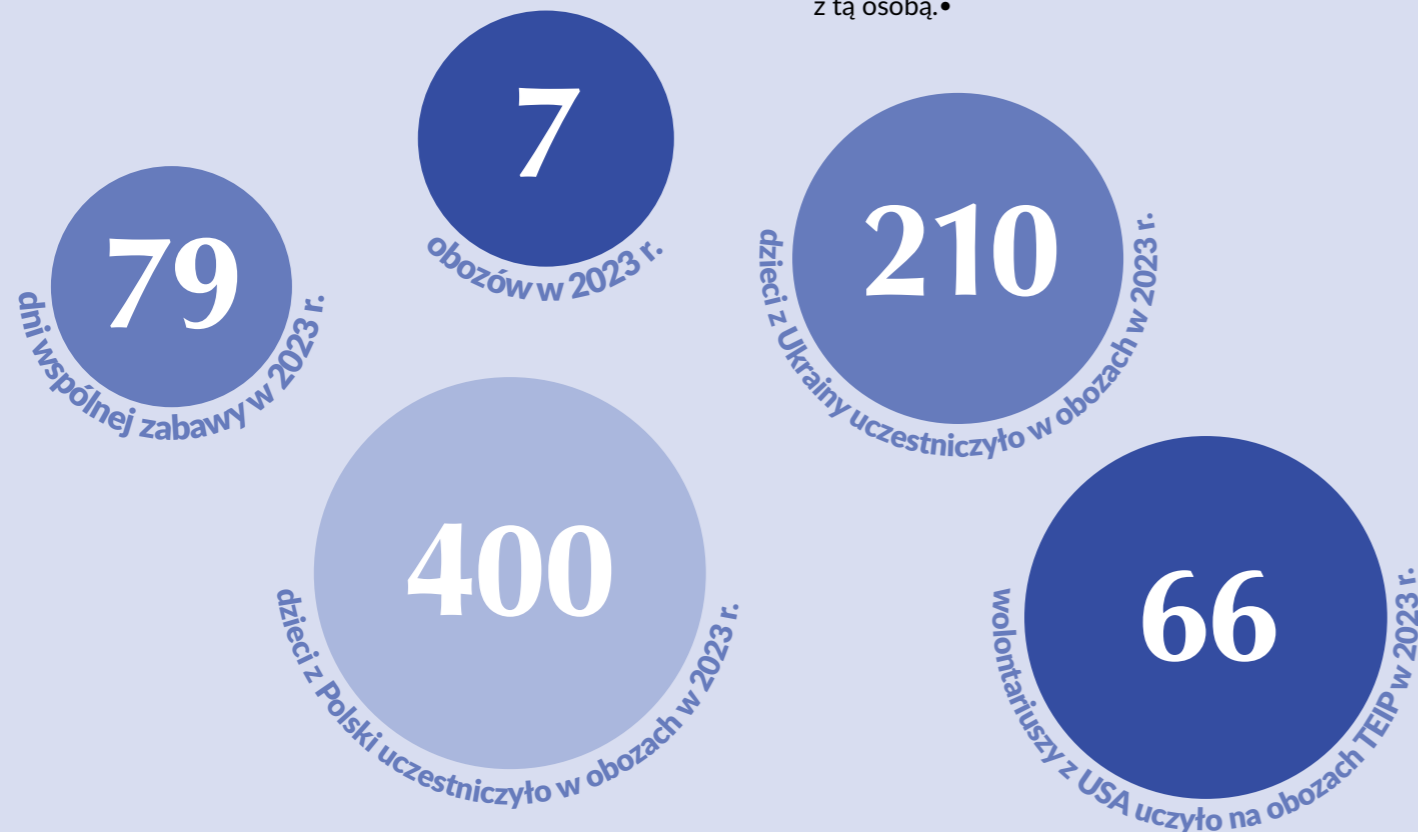
- zapewnienie interdyscyplinarnych możliwości uczenia się, które wykorzystują język angielski jako narzędzie do rozwijania umiejętności polskich obozowiczów w matematyce, naukach ścisłych, technologii, sporcie, muzyce, literaturze i sztuce;
- rozwijanie pewności siebie uczniów w posługiwaniu się językiem angielskim na co dzień.

Rozwój zawodowy nauczycieli:

- doskonalenie kompetencji dydaktycznych i metodycznych polskiej i amerykańskiej kadry obozów językowych;
- wzajemne uczenie się i obserwacje stosowanych metod nauczania;
- nawiązywanie kontaktów pomiędzy polskimi i amerykańskimi edukatorami w celu rozwijania współpracy oraz kompetencji międzykulturowych zarówno edukatorów jak i obozowiczów;
- umożliwienie polskim nauczycielom i asystentom podnoszenia poziomu biegłości w języku angielskim;
- tworzenie, aktualizacja i rozwój zasobów dydaktycznych, które mogą być wykorzystywane i adaptowane przez kadrę obozów TEIP oraz innych nauczycieli języka angielskiego.

Główne zasady współpracy w programie Teaching English in Poland:

1. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury do prowadzenia zajęć w grupach nie większych niż 20 uczniów.
2. W przypadku obozów stacjonarnych - zapewnienie miejsc noclegowych, odpowiedniego wyposażenia sanitarnego oraz stołówki dla uczniów oraz kadry polskiej i amerykańskiej.
3. Zapewnienie materiałów edukacyjnych i pomocy naukowych oraz pomocy/artkułów plastycznych ustalonych wcześniej przez obie strony.
4. Zapewnienie transportu dla grupy wolontariuszy ze Stanów Zjednoczonych z lotniska i na lotnisko w drodze powrotnej.
5. Zapewnienie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej dla kadry amerykańskiej.
6. Zorganizowanie 3-dniowej wycieczki dla wolontariuszy z USA po zakończeniu zajęć językowych i opłaceniu wszystkich kosztów tej wycieczki.
7. Zapewnienie udziału polskich wychowawców, najlepiej nauczycieli języka angielskiego.
8. Wyznaczenie polskiego nauczyciela, który będzie pracował jako kierownik kadry polskiej i umożliwienie kierownikowi kadry amerykańskiej kontaktu z tą osobą.

GLOSARIUSZ PROGRAMU TEACHING ENGLISH IN POLAND

Liderzy amerykańscy

Doświadczeni wolontariusze programu TEIP, którzy kierują pracą amerykańskiej kadry na poszczególnych obozach. Odpowiadają za komunikację ze stroną polską, współpracują z Fundacją Kościuszkowską w trakcie przygotowań do obozów oraz nadzorują ich przebieg.

Wolontariusze

Amerykańscy ochotnicy różnych profesji, posiadający wielorakie talenty, przyjeżdżający do Polski w czasie wakacji, by uczyć języka angielskiego oraz aktywnie spędzać czas z polskimi uczniami. Wśród nich wymienić można dużą grupę nauczycieli i studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela, ale też szefów kuchni, dziennikarzy, nauczycieli jogi czy emerytowanych agentów FBI. Podczas obozu TEIP wolontariusze nie tylko prowadzą zajęcia dydaktyczne, ale również sportowe, artystyczne, lekcje gotowania a czasem także uczą zdejmowania odcisków palców.

Polscy organizatorzy

Szkoła/jednostka samorządu terytorialnego/organizacja pozarządowa odpowiedzialna za przygotowanie obozu TEIP w Polsce, jego organizację i kontakty z Fundacją Kościuszkowską.

Polska kadra

Polscy nauczyciele współpracujący z amerykańskimi wolontariuszami podczas obozu TEIP. Prowadzą zajęcia z uczestnikami, organizują zajęcia sportowe i artystyczne oraz wspaniałe wycieczki i inne wydarzenia. To doświadczeni dydaktycy z wielkim sercem do nauczania.

Obóz językowy TEIP

Kilkanaście dni dobrej zabawy i nauki języka angielskiego z wolontariuszami i nauczycielami z USA oraz Polski. Aktywny wypoczynek i nauka języka przez całą dobę, nawet podczas posiłków, zabawy i czasu wolnego.

Podejście zadaniowe do nauki języka angielskiego

Polega na „zanurzeniu” ucznia w języku obcym poprzez inicjowanie i aranżowanie zadań, projektów, które wymagają ciągłej komunikacji z innymi uczestnikami i nauczycielami. Uczniowie przełamują strach przed mówieniem dzięki prostym interakcjom w ciągu całego dnia. Rozmawiając z amerykańskimi wolontariuszami na temat zainteresowań, przebiegu dnia czy nawet prosząc o podanie solniczki na stołówce – cały czas ćwiczy się język angielski!

Asystenci nauczycieli

Studenci, którzy prowadzą zajęcia razem z bardziej doświadczonymi kolegami, ucząc się pracy nauczyciela.

Wycieczka po obozie TEIP dla amerykańskich wolontariuszy

Po zakończonym obozie TEIP amerykańscy wolontariusze jadą na zasłużony wypoczynek w formie kilkudniowej wycieczki, by zobaczyć jeszcze więcej zachwycających polskich krajobrazów, historycznych monumentów i pełnych życia miast!

66

Wśród tegorocznej, ponad sześćsetosobowej, grupy uczestników około 400 uczniów pochodziło z Polski, 200 przejechało z Ukrainy oraz, co należy podkreślić, trójka uczestników to uczniowie z Białorusi. Różnorodność narodowa na każdym obozie idealnie odzwierciedlała obecną sytuację w Polsce, w której różnice kulturowe wzmacniają piękno wymiany doświadczeń.

Kirstin Miller
liderka amerykańskich
wolontariuszy TEIP

Pomiędzy kulturami i językami, czyli o interkulturowej kompetencji komunikacyjnej uczniów i nauczycieli języków obcych

Anna Grabowska

W XXI w. uczniowie i nauczyciele języków obcych muszą posiadać dobrze rozwiniętą interkulturową kompetencję komunikacyjną, która pozwoli im w pełni funkcjonować w sytuacjach spotkania co najmniej dwóch kultur, własnej i tej obcej, na tzw. ziemi niczyjej, by móc negocjować i mediować pomiędzy swoim językiem i kulturą, a językiem i kulturą swoich interlokutorów.

Związki pomiędzy kulturą a językiem

Dyskusja na temat komponentu kulturowego w edukacji językowej toczy się od dawna. Jej podstawę stanowią odwołania do wielu różnorodnych definicji kultury. Wydana w 1997 r. *The International Encyclopedia of the Sociology of Education* (Saha 1997) zawierała informację o 164 definicjach pojęcia „kultura” funkcjonujących w literaturze przedmiotu. Nie wszystkie te definicje mają zastosowanie we współczesnym kształceniu językowym. Przytoczymy zatem kilka, do których najczęściej odnoszą się badacze. Geert Hofstede (1994:5 w: Lázár i in. 2007), odwołując się do terminologii informatycznej, definiuje kulturę jako „zbiorowe programowanie umysłu (ang. *mental software*), tj. wyuczone założenia kulturowe, które kształtują sposoby myślenia i działania, odróżniając jedną grupę ludzi od drugiej. Teorią, na której ba-

zują teoretycy zintegrowanego nauczania kultury i języka jest, wywodząca się z antropologii symbolicznej Clifforda Geertza, koncepcja kultury jako „systemu znaczeń i symboli regulujących działania społeczne” (Sztompka 2002:239 cyt. za Bandura 2007:28). Do tej definicji odwołuje się m.in. Michael Byram (1989:44) w swojej koncepcji kształcenia interkulturowego, twierdząc, że edukacja kulturowa, to „zapoznanie uczniów z nowym systemem znaczeń i związanych z nim symboli”. Współczesna literatura socjolingwistyczna dotycząca relacji języka i kultury koncentruje się wokół dyskusji na temat dwóch przeciwstawnych koncepcji. Jedną z nich jest teoria mówiąca o tym, że to struktura języka określa sposób, w jaki jego użytkownicy postrzegają otaczający ich świat. Druga zaś bazuje na twierdzeniu, że to kultura znajduje swoje odbicie w języku. Autorami tezy mówiącej, że język determinuje kultu-

re jest Edward Sapir i jego uczeń Benjamin Lee Whorf. W swojej teorii Sapir podkreśla, że związek między kulturą a językiem jest tak silny, że niemożliwe jest analizowanie jednego komponentu bez odniesienia go do drugiego. Obecnie teorie determinizmu i relatywizmu językowego Whorfa-Sapira traktuje się jako hipotezy i nie przypisuje się im waloru rozstrzygającego debatę nad związkami języka i kultury. Ewa Bandura (2007:34) podkreśla, że w kontekście nauki języków obcych ważna jest tzw. słaba wersja hipotezy Whorfa-Sapira koncentrująca się wokół twierdzenia, „że sposób postrzegania świata różni kultury, a język może te różnice odzwierciedlać”. Dlatego też konieczne jest łączenie nauki języka i kultury oraz poszukiwanie ich wzajemnych powiązań.

Mówiąc o relacjach pomiędzy językiem i kulturą warto również wspomnieć, że już w XVII w. John Lock opisywał związek języka narodowego i kultury, wskazując, że w każdym języku istnieją słowa i wyrażenia typowe tylko dla tego języka i jego kultury (por. Tabakowska 2001:176). W podobny sposób związki kultury i języka tłumaczył Humboldt, który twierdził, że język jest odbiciem „ducha danego narodu”. W latach 20. XX w. popularyzatorem koncepcji języka jako integralnej części kultury był polski antropolog Bronisław Malinowski, który w swoich pracach głosił pogląd, że język jest ogniwem scalającym członków danej społeczności w czasie wykonywania przez nich danych rytuałów kulturowych. Badacz podkreślał, że właściwe zrozumienie danego słowa lub frazy możliwe jest tylko w kontekście całej sytuacji komunikacyjnej, obejmującej również elementy pozawerbalne. Na pracach Malinowskiego oraz Whorfa i Sapira bazował w latach 90. ubiegłego wieku amerykański antropolog Michael Agar, tworząc koncepcję linguakultury (ang. *linguaculture*). Zgodnie z jego teorią zawarty w nazwie *linguaculture* człon *lingua* dotyczy całego dyskursu, a *culture* związany jest „ze znaczeniami, które są w niej zawarte, i które wychodzą ponad to, co oferują słownik i gramatyka” (Agar 1993:96).

Kultura a dydaktyka języków obcych

Związki nauczania języków obcych z poznawaniem kultury danego języka stanowią przedmiot debat językoznawców od

kilkudziesięciu lat, czego efektem są znaczne zmiany w postrzeganiu funkcji kultury w rozwoju metod nauczania języków obcych. W ramach metody gramatyczno-tłumaczeniowej zagadnienia tzw. kultury wysokiej i stylu życia zawarte były w ćwiczeniach służących rozwijaniu umiejętności pisania i rozumienia tekstów czytanych. W metodzie bezpośredniej koncentrowano się na kulturze materialnej, a metoda audiolingwalna opierała dryle językowe na kontekstach sytuacyjnych związanych z życiem codziennym. Podejście komunikacyjne mimo zainteresowania kulturą społeczności nauczanego języka, ograniczało się jedynie do przekazywania wiedzy o danym kraju w tekstach służących ćwiczeniu czytania oraz rozumienia ze słuchu. Komponent kulturowy w nauce języków obcych obejmował więc kulturę pisaną przez wielkie „K”, w skład której wchodziły odwołania do historii, dzieł artystycznych, muzycznych i literackich, teatru, oraz kulturę pisaną przez małe „k”, obejmującą z jednej strony wytwory życia codziennego, a z drugiej elementy mniej widoczne i namacalne w kontekście praktyki szkolnej czyli: idee, przekonania, wierzenia, wartości oraz zachowania, w tym zwyczaje, tradycje, itd. (Lazar 2007:7, Bandura 2007:1, Chłopek 2009a:61). Przez lata w kształceniu językowym dominowało podejście kładące nacisk na nauczanie kultury przez wielkie „K”.

Jak twierdzi Hanna Komorowska (2006) głównym czynnikiem, który wpłynął na zainteresowanie zagadnieniami kulturowymi w nauczaniu języków obcych było wprowadzenie w latach 80. XX w. podejścia skoncentrowanego na uczniu i jego potrzebach (ang. *learner-centred approach*), które w coraz większym stopniu związane było z zaspokojeniem potrzeb osób uczących się wynikających z ich udziału w międzynarodowych mobilności w celach edukacyjnych i zawodowych oraz częstymi, a nawet codziennymi, kontaktami z przedstawicielami innych kultur w środowisku pracy i nauki. Zdano sobie sprawę, że sukces współpracy międzynarodowej zależy nie tylko od bieglej znajomości języków obcych, ale przede wszystkim od wiedzy kulturoznawczej, która pozwala uniknąć kulturowych nieporozumień. Dlatego też bardzo ważnym zadaniem w nauczaniu języku obcych jest rozwijanie tzw. „świadomości kulturowej” (Bandura 2007:34), dzięki której użyt-

kownik języka obcego wie, w jaki sposób uwarunkowane kulturowo zachowanie wpływa na komunikację z obcokrajowcem. Jak pisze Krystyna Miłuńska (2014:83) „nie chodzi zatem już tylko o wiedzę o kulturze np. Niemiec, a raczej świadomość swej własnej kultury, lecz także o wiedzę dotyczącą funkcjonowania kultur w ogóle” oraz umiejętność wykorzystywania wzorców komunikacyjnych adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, również tej wykraczającej poza kontakty z rodzimym użytkownikiem danego języka. Czego idealnym przykładem są obozy programu Teaching English in Poland, na których spotykają się uczestnicy i nauczyciele z Polski, USA i Ukrainy. Podejście to odzwierciedla również *Europejski System Opisu Kształcenia Językowego* (2001), w którym uwypuklono nie tylko potrzebę kształcenia uczniów w zakresie znajomości kultury kraju nauczanego języka obcego, ale także rozwijania refleksji nad kulturą własnej społeczności. Rezultatem takiego namysłu powinna być gotowość osoby uczącej się do sprawowania roli pośrednika pomiędzy przedstawicielami obu kultur.

Rozwój interkulturowej kompetencji komunikacyjnej

Coraz większa różnorodność kulturowa, etniczna i językowa współczesnych społeczeństw zaowocowała wprowadzeniem pod koniec lat 90. XX w. do dydaktyki języków obcych pojęcia interkulturowej kompetencji komunikacyjnej (ang. *intercultural communicative competence*), rozumianej jako „umiejętność użycia języka obcego w celu pomysłnej komunikacji z przedstawicielem innego kręgu kulturowego” (Byram 1997:13) oraz uznaniem jej za podstawowe pojęcie w glottodydaktyce, by na początku obecnego stulecia zyskać status nadrzędnego celu nauczania i uczenia się języków obcych (Byram 2000, 2009; Sercu 2006; Aguilar 2008).

Jak zauważa Lázár (2007:5) wysoki poziom znajomości języka obcego, nie zapewnia komfortu funkcjonowania w społeczności obcej kulturowo. Bowiem to, co utrudnia komunikację międzykulturową, to – zdaniem Lubeckiej (2003:44) – „silna kulturowa inność uczestników rozmów, ich brak wrażliwości na kulturowo zdeterminowaną semantykę wypowiedzianych przez każdą stronę słów i prezentowanych zachowań”.

Dlatego też kompetencje językowe ograniczone do wiedzy z zakresu gramatyki i leksyki danego języka oraz informacje faktograficzne o kraju jego użytkowników nie są wystarczające do nabycia umiejętności prowadzenia dialogu międzykulturowego – „rozmowy między przedstawicielami (co najmniej) dwóch kultur, przebiegającej ponad podziałami, ponad różnicami między społecznościami, narodami, grupami językowymi i etnicznymi (...) prowadzonej w duchu wzajemnego szacunku, otwartości (na rozmówcę) i przyjaźni” (Miłuńska 2009:64). Z tej racji, nauka języka obcego ma dwie strony: językową i kulturową, których połączenie jest dla nauczycieli językowców najważniejszym, ale i bardzo trudnym zadaniem.

Bandura jako prekursorkę podejścia interkulturowego w nauczaniu języków obcych wskazuje amerykańską badaczkę Louise Damen (1987), która wprowadziła pojęcie tzw. „piątej umiejętności” (ang. *the fifth skill*) uzupełniającej cztery sprawności językowe o kształcenie umiejętności interkulturowych. Na konieczność kształcenia kompetencji interkulturowej zwracała też uwagę niemiecka badaczka Claire Kramersch (1993:233-259) podkreślając, że w XXI w. uczniowie będą musieli umieć w pełni funkcjonować w sytuacjach spotkania co najmniej dwóch kultur, własnej i tej obcej, na tzw. ziemi niczyjej i w związku z tym będą zmuszeni do negocjowania i mediowania pomiędzy swoim językiem i kulturą, a językiem i kulturą swoich interlokutorów.

Model interkulturowej kompetencji komunikacyjnej wg Michaela Byrama

Interkulturowa kompetencja komunikacyjna (IKK) postrzegana jest przez wielu badaczy, jako rozszerzenie kompetencji komunikacyjnej. Jej najszerzej znany i cytowany model zaproponował w 1994 r. Michael Byram, wyróżniając następujące składowe:

- a) wiedza o procesach i grupach społecznych oraz kulturowych, ich wytworach, praktykach, komunikacji pozawerbalnej zarówno w kulturze interlokutora jak i własnej, o przyczynach nieporozumień międzykulturowych;
- b) postawy obejmujące wartości oraz

gotowość komunikacyjną, w tym otwartość na inne kultury, tolerancyjność, brak uprzedzeń, ciekawość, umiejętność radzenia sobie z poczuciem wyobcowania;

c) umiejętności interpretacyjne dotyczące wzajemnych powiązań kultury własnej i obcej w kontekście geograficznym, społecznym, historycznym, wskazywania tego, co łączy i co dzieli kulturę rodzimą i obcą;

d) umiejętność zdobywania wiedzy o kulturze i wykorzystanie jej do osiągnięcia porozumienia;

e) krytyczna świadomość kulturowa istnienia różnic i podobieństw między kulturami, umiejętność wyciągania wniosków (Byram 1997:31-54).

Profil interkulturowego rozmówcy

Badacze na całym świecie zgadzają się, że interkulturowa kompetencja komunikacyjna (IKK) stanowi jedną z kluczowych kompetencji XXI w. (Delors 1996; UNESCO 2006) oraz, że podstawowym celem kształcenia językowego powinno być wykształcenie interkulturowego rozmówcy, który nie tylko potrafi poradzić sobie z różnorodnością językową i kulturową, ale aktywnie uczestniczy w wielokulturowych sytuacjach (Deardorff 2009). Zatem celem kształcenia językowego w ujęciu interkulturowym jest przygotowanie interkulturowego rozmówcy/mediatora (ang. *intercultural speaker*), który oprócz wysokiego poziomu biegłości językowej posiada kompetencję interkulturową (Byram 1997:56).

Amerykańska badaczka Karla Deardorff (2006) zwraca uwagę na fakt, że stawianie się rozmówcą kompetentnym interkulturowo jest procesem, który nigdy się nie kończy. Nie można wskazać konkretnego momentu, w którym osoba ucząca się staje się w pełni kompetentna interkulturowo. Trudno też określić z przedstawicielem jakiej kultury uczniowie będą się kontaktować w przyszłości, biorąc pod uwagę fakt, że języki, takie jak angielski czy francuski używane są w wielu krajach o różnej kulturze. Dodatkowym elementem utrudniającym określenie repertuaru niezbędnej wiedzy i kompetencji interkulturowych są kraje wielokulturowe i wielojęzyczne, w których istnieją duże różnice kulturowe. W takich kontekstach „(...) każda przekaza-

zywana wiedza będzie niewystarczająca” (Byram i in. 2002).

Badacze zwracają również uwagę na fakt, że wykształcenie interkulturowego mediatora stawia przed nauczycielem zadanie efektywnej integracji dwóch procesów nauczania: z jednej strony doskonalenie znajomości języka obcego, a z drugiej nabywanie kompetencji interkulturowej. Powstaje też pytanie, czy sami nauczyciele posiadają te kompetencje i w jakim stopniu są do tej roli przygotowani w czasie kształcenia do zawodu oraz, czy posiadają potrzebę doskonalenia tych kompetencji w ramach pracy dydaktycznej lub edukacji pozaformalnej, np. w ramach obozów językowych TEIP.

Kompetencje interkulturowe nauczycieli języków obcych

Osobami, którym szkoła powierza przekazywanie wiedzy o kulturach innych krajów są zazwyczaj nauczyciele języków obcych, którzy pełnią rolę *mediatorów między kulturami*, w związku z czym sami powinni posiadać bardzo dobrze rozwinięte kompetencje interkulturowe (Bandura 2007:64-65; Mackiewicz 2009:72; Miłuńska: 2009; Zajac 2012:15; Siek-Piskozub 2014:192);, w tym odpowiednią wiedzę, umiejętności i postawy, które wykraczają poza tradycyjnie rozumienie kompetencji związane z kształceniem językowym. Sercu et al (2005) opisuje takiego nauczyciela jako nauczyciela języków obcych kompetentnego interkulturowo (ang. *a foreign language and intercultural competent (FL&IC) teacher*). Breka i Petraović (2014) dzielą kompetencje takiego nauczyciela na: kompetencje interkulturowe nauczyciela jako osoby oraz kompetencje zawodowe niezbędne do rozwoju kompetencji interkulturowej uczniów. W skład obu kategorii wchodzi wzajemnie przenikające się zestawy kompetencji:

- kognitywne: obejmujące ogólną wiedzę o kulturze docelowej i kulturze uczniów oraz znajomość metod rozwijania ich kompetencji interkulturowej;
- afektywne: obejmujące motywację i wolę do rozwijania własnej kompetencji interkulturowej, postawy otwartości kulturowej oraz pozytywne nastawienie do włączania edukacji interkulturowej do nauki języków obcych;

- pragmatyczne: obejmujące umiejętność oceniania poziomu własnej kompetencji interkulturowej oraz promowania jej rozwijania u uczniów; umiejętność doboru i stosowania odpowiednich strategii, technik i ćwiczeń dydaktycznych.

Krystyna Miłułka (2009) stworzyła profil nauczyciela - idealnego mediatora interkulturowego, który:

- nie tylko potrafi obcować z Innością, lecz również, dzięki dobrze rozwiniętym kompetencjom dydaktycznym, wspiera rozwój kompetencji interkulturowej u innych osób;
- umie przekazać uczniom wiedzę o kraju docelowym w taki sposób, by nie tylko tematyzować to, co Inne, lecz wyjaśniać historyczne i kulturowe przyczyny tej inności;
- zwraca uwagę na nieporozumienia interkulturowe natury werbalnej i niewerbalnej oraz wskazuje na podłoże ich powstawania, prowadzi dyskusje nad odmiennością wartości, zachowań, uprzedzeń i stereotypów;
- prowokuje uczniów do dyskusji na temat, jak oni postrzegają członków innych grup kulturowych i jak my jesteśmy przez te grupy postrzegani. Ponadto nauczyciel-mediator interkulturowy powinien, między innymi:
 - posiadać rozbudowaną wiedzę o krajach, których języków naucza, jak i o własnym kraju i jego kulturze;
 - być otwarty na Inność i Innych, tolerancyjny oraz szanować różnice kulturowe;
 - planować lekcje o kulturze oraz przeprowadzać je, w zależności od tematyki, w języku obcym lub ojczystym;
 - nie ograniczać się tylko do podręcznika, lecz szukać dodatkowych źródeł informacji zarówno o kulturze docelowej jak i wyjściowej (Miłułka 2009).

Rozwojowy model wrażliwości interkulturowej Milтона Bennetta

Kształcenie kompetencji interkulturowych uczniów rodzi pytanie o ich ocenę. Nauczyciele są zgodni, że o ile znają metody i narzędzia oceniania poziomu biegłości językowej, to ocena rozwoju kompetencji interkulturowych sprawia trudność, choćby ze względu na fakt, że w czasie roku szkolnego, w polskich szkołach, nie ma zbyt

wielu okazji do zanurzenia w kulturze języka, którego uczą. Dlatego też warto zwrócić uwagę na opracowany w 1993 r. przez Milтона J. Bennetta „Rozwojowy model wrażliwości interkulturowej” (ang. *Developmental Model of Intercultural Sensitivity*) (DMIS), który wyjaśnia, w jaki sposób jednostka, poddana wpływom obcej kultury przez dłuższy okres reaguje na różnice kulturowe, i jak reakcje te zmieniają się w czasie. Według badacza nabywanie wrażliwości interkulturowej jest procesem przejścia od postawy etnocentrycznej do stanu etnoobojętności, dzięki zmianom, jakie zachodzą w danej osobie na poziomie kognitywnym, afektywnym i behawioralnym. Jak pisze Sobkowiak (2015:68) opracowany przez Bennetta model „ma charakter rozwojowy, tzn. jest płynny i trudno jednoznacznie ocenić, czy ktoś jest wrażliwy, czy nie oraz w jakim zakresie. Pozwala natomiast stwierdzić, że rozwija wrażliwość interkulturową, wkładając w to olbrzymi wysiłek”. Model DMIS składa się z 6 etapów. Trzy z nich odnoszą się do fazy etnocentrycznej, a trzy kolejne do fazy etnorelatywnej, w czasie której jednostka osiąga wysoki poziom rozwoju kompetencji interkulturowej.

Poniżej przedstawiamy elementy składowe modelu DMIS.

Fazy etnocentryczne:

- Zaprzeczenie istnienia różnic kulturowych poprzez psychologiczne i fizyczne odgródkowanie się od innych kultur.
- Obrona przed wpływem innych kultur poprzez powtarzanie stereotypów i promowanie wyższości własnej kultury. Warto zauważyć, że na tym etapie może wystąpić zjawisko etnocentryzmu odwróconego, czyli postrzegania własnej kultury jako tej gorszej, co zdarza się w przypadku krótszych pobytów w danej kulturze i fascynacją jej wytworami.
- Minimalizowanie różnic, to faza, w czasie której zaczynamy uznawać istnienie różnic kulturowych w wymiarze powierzchownym i zdobywamy przekonanie o uniwersalnej wartości własnej kultury oraz ogólnych podobieństwach wszystkich kultur. Bardzo ważnym jest, by efektem tej fazy było uzyskanie przez jednostkę kulturowej

samoświadomości oraz uznanie bardziej złożonego obrazu świata.

Fazy etnorelatywizmu:

- Akceptacja, to faza, w czasie której jednostka uznaje i szanuje różnice kulturowe, oraz zaczyna sądzić, że są one wzbogacające.
- Adaptacja, to faza, o której wg. Bennetta, można mówić po około trzyletnim pobycie w obcej kulturze i nabyciu umiejętności postrzegania różnic kulturowych przez pryzmat empatii i podejścia pluralistycznego.
- Integracja różnic kulturowych, która prowadzi do włączenia podglądów Innych w repertuarach własnych wyobrażeń o świecie i zaprzestanie traktowania własnej kultury jako nadrzędnej.

Fazy rozwoju wrażliwości interkulturowej wg. M. Bennetta

Wyróżnione przez Bennetta 6 faz rozwoju kompetencji interkulturowej obrazuje dynamiczny proces przechodzenia od całkowitego braku tej kompetencji do osoby w pełni kompetentnej interkulturowo. Osoba o wysokim poziomie wrażliwości

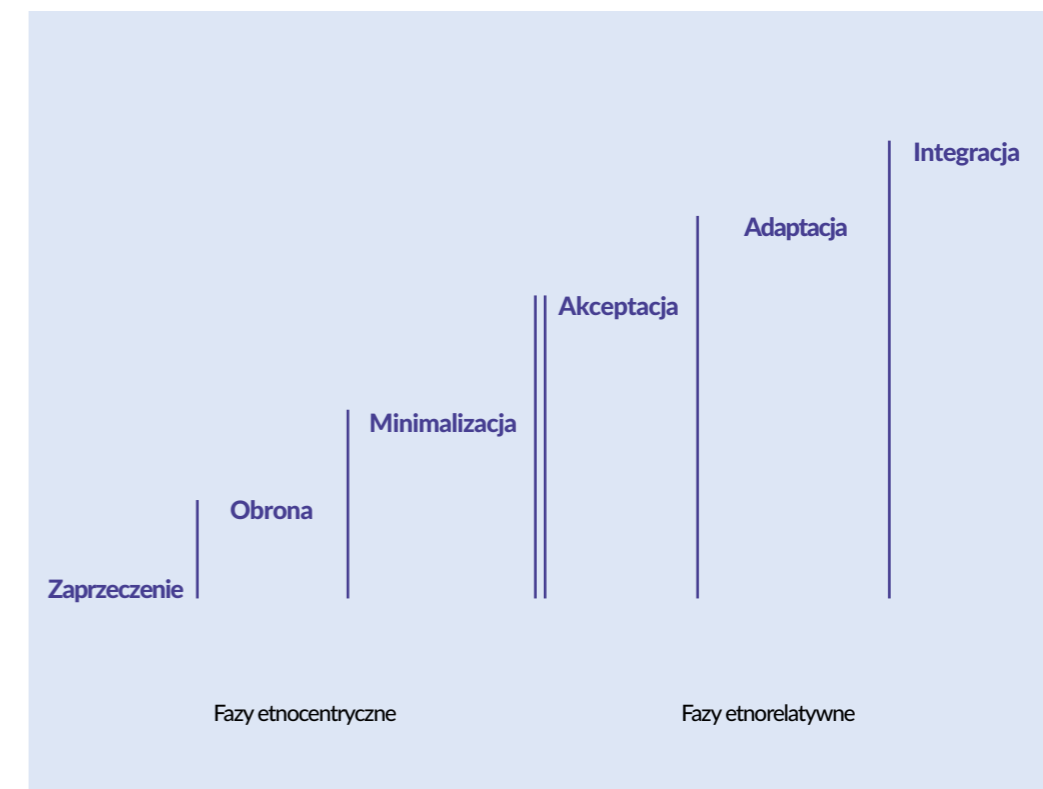
interkulturowej jest w stanie wskazać subtelne różnice zarówno w komunikacji pozawerbalnej lub stylach komunikacji, podczas gdy tzw. *naive traveler* zauważa jedynie różnice dotyczące pożywienia, waluty, czy innych elementów życia codziennego (Bennett 2004:10).

Mimo iż zaprezentowany powyżej rozwojowy model wrażliwości interkulturowej nie zawiera bezpośrednich odniesień do kompetencji komunikacyjnych, to komunikacja traktowana jest przez Bennetta jako jedna ze strategii jej rozwoju, biorąc pod uwagę fakt, że wraz z rozwojem kompetencji interkulturowej osoby uczące się chętniej stosują nabyte umiejętności w bezpośredniej komunikacji z przedstawicielami innych kultur.

Podsumowanie

Kompetencje interkulturowe z pewnością stanowią jedno z kluczowych zagadnień edukacji językowej, a co za tym idzie kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli języków obcych w XXI w., którzy będą potrafili nie tylko przygotowywać swoich uczniów do bycia kompetentnymi interkulturowo rozmówcami, ale sami będą mogli wykorzystywać kompetencje interkulturowe w ramach spotkań z przed-

Schemat 2. Rozwojowy model wrażliwości interkulturowej M. J. Bennetta. Źródło: Centre d'apprentissage interculturel, Institut canadien du service extérieur: www.intercultures.gc.ca, za: M. J. Bennett, 1986. A developmental Approach to Training for Intercultural Sensitivity, *Intercultural Journal of Intercultural Relations*, vol. 10, no 2, New York (tłum. wt.)

stawicielami odmiennych kultur w życiu prywatnym, poza kontekstem zawodowym. Istnieje wiele badań potwierdzających potrzebę wykształcenia nauczycieli, którzy będą dobrze przygotowani do pracy w środowiskach zróżnicowanych kulturowo i językowo. Dlatego też tak istotnym jest wyposażenie nauczycieli języków obcych w narzędzia ułatwiające im dokonanie krytycznej refleksji nad własnymi postawami i postrzeganiem innych kultur oraz uświadomienie im, że nauczanie języka obcego znacznie wykracza poza naukę podstawowych sprawności językowych. Bowiem bez dobrze rozwiniętej interkulturowej kompetencji komunikacyjnej, próby komunikacji w obcym języku mogą zakończyć się fiaskiem. Nauczyciele języków obcych powinni mieć świadomość, że podejmowane przez nich działania edukacyjnie wpływają na kształtowanie postaw interkulturowych uczniów, a nauczanie języka, który jest nośnikiem wartości i kultury, dowodzi, że edukacja nie

tylko jest zanurzona w kulturze i z niej czerpie, ale stanowi jeden z podstawowych czynników kulturotwórczych (Beacco 2000:23). Kształcenie wrażliwości interkulturowej wśród uczniów wymaga od nauczyciela interkulturowego nastawienia do kultury i języka. Taka postawa jest niezwykle ważna w czasach wszechogarniającej globalizacji wymuszającej na szkole i nauczycielach przygotowanie uczniów do funkcjonowania w trudnych do przewidzenia obecnie kontekstach edukacyjnych, rodzinnych i zawodowych. Dlatego też, mimo iż prawdopodobnie większość nauczycieli języków obcych będzie ich nauczała w środowisku lokalnym, muszą posiadać świadomość globalnego wymiaru edukacji językowej, która niekiedy oznacza przygotowanie uczniów do życia i pracy w innym kraju. Może się bowiem okazać, że lokalność będzie (lub już jest) bardziej wielokulturowa i wielojęzyczna niż rzeczywistość poza jej granicami. •

Anna Grabowska Dyrektorka programu TEIP w Fundacji Kościuszkowskiej. Ekspertka ds. edukacji Holistic Think Tank. Członkini Rady Doradczej programu English Teaching PAFW. Były prezes Stowarzyszenia PASE. Redaktor naczelna czasopisma Języki Obce w Szkole oraz koordynator European Language Label do 2017. Kierownik Polskiego Biura Eurydice w latach 2014-2017. Autorka publikacji z zakresu edukacji.

BIBLIOGRAFIA

- Bennett, M. (2009) Defining, measuring, and facilitating intercultural learning: a conceptual introduction to the Intercultural Education double supplement. W: *Intercultural Education*, nr 20 (Suppl. Nos. S1-2), S1-S13. [online] [dostęp: 25.05.2018] <http://www.idrinstitute.org/allegati/IDRI_t_Pubblicazioni/7/FILE_Documento.pdf>.
- Bennett, M. (1993) *Developmental Model of Intercultural Sensitivity (DMIS)*.
- Byram, M. (2009) Intercultural Competence in foreign language education: The intercultural speaker and the pedagogy of foreign language education. W: D.K. Deardorff (red.) *The Sage Handbook of Intercultural Competence*. Thousand Oaks, CA: Sage, 321-332.
- Byram, M. (1997) *Teaching and assessing intercultural competence*. Clevedon, Philadelphia, Adelaide: Multilingual Matters.
- Byram, M. (1992) Language and culture learning for European citizenship. W: M.C. Beveridge, G. Reddiford (red.) *Language and Education*, nr 6 [special issue], 165-176.
- Byram, M. (1989) *Cultural studies in foreign language education*. Clevedon, Philadelphia, Adelaide: Multilingual Matters.
- Byram, M., Barrett, M., Ipgrave, J., Jackson, R., del Carmen Méndez Garcia, M. (2011) *Autobiografia spotkań międzykulturowych. Wskazówki dla osób wspierających uczenie się (nauczycieli, edukatorów, przedstawicieli organizacji pozarządowych)*. Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji.
- Byram, M., Esarte-Sarries, V. (1991) *Investigating cultural studies in foreign language teaching*. Clevedon, Philadelphia, Adelaide: Multilingual Matters.
- Byram, M., Feng, A. (2004) Culture and Language Learning: Teaching, Research And Scholarship. W: *Language Teaching*, nr 37 (3), 149-168.
- Byram, M., Fleming, M. (1998) *Language Learning in Intercultural Perspective*.
- Byram, M., Gribkova B., Starkey, H. (2002) *Developing The Intercultural Dimension In Language Teaching A Practical Introduction For Teachers*. Strasbourg: Council of Europe.
- Byram, M., Morgan, C. (1994) *Teaching and learning language and culture*. Clevedon, Philadelphia, Adelaide: Multilingual Matters.
- Byram, M., Neuner, G., Parmenter, L., Starkey, H., Zarate, G. (2003) *Intercultural Competence*. Strasbourg: Council of Europe. [online] [dostęp: 21.11.2017] <http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Publications_EN.asp>.
- Byram, M., Phipps, A. (2007) *Languages for Intercultural Communication and Education*. Clevedon, Philadelphia, Adelaide: Multilingual Matters.
- Byram, M., Zarate, G. (1997) Defining and assessing intercultural competence: some principles and proposals for the European context. W: *Language Teaching*, nr 29, 14-18.
- Byram, M., Zarate, G. (1994) *Definitions, Objectives and Assessment of Socio-cultural Competence*. Strasbourg: Council of Europe.
- Council of Europe (2001b) *Common European Framework of Reference: Learning, Teaching, Assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Damen, L. (1987) *Culture Learning: The fifth dimension in the language classroom*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Deardorff, D.K. (2015) A 21st Century Imperative: integrating intercultural competence in Tuning. W: *Tuning Journal for Higher Education*, vol 3, no 1 [online] [dostęp: 28.11.2014] <<http://www.tuningjournal.org/rt/printerFriendly/765/1088>>.
- Deardorff, D.K. (2011) Intercultural Competence in Foreign Language Classrooms: a Framework and Implications for Educators. W: *Witte & Harden's Intercultural Competence: Concepts, Challenges, Evaluations*, vol. 10. Peter Lang International Academic Publishers.
- Deardorff, D. K. (2009) Implementing Intercultural Competence Assessment. W: D.K. Deardorff (red.) *The Sage Handbook of Intercultural Competence*. Thousand Oaks, CA: Sage, 456-476 [online] [dostęp: 28.11.2014] <https://www.xavier.edu/mfi/document-s/1AssessingIntercultCompDeardorff_Darla_K.pdf>.
- Deardorff, D. K. (2006) Identification and assessment of intercultural competence as a student output of internationalization. W: *Journal of Studies in International Education*, no. 10, 241-66.
- Hofstede, G. (2000) *Kultury i organizacje. Zaprogramowanie umysłu*. Warszawa: PWE.

- Komorowska, H. (2018) Wielojęzyczność w edukacji i poza nią. W: *Języki Obce w Szkole*, nr 2, 71-78. Warszawa: FRSE.
- Komorowska, H. (2017b) Język a tożsamość. Język pierwszy, drugi i obcy a sukcesy i niepowodzenia szkolne. W: *Neofilolog*, nr 49/1.
- Komorowska, H. (2015b) Rozwój glottodydaktyki a kształcenie nauczycieli języków obcych. W: *Postscriptum Polonistyczne*, nr 2(16).
- Komorowska, H. (2006) Teaching English as a lingua franca. W: *Issues in Foreign Language Learning and Teaching*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego
- Komorowska, H. (2002b) Język i kultura w dydaktyce języków obcych. W: *Kwartalnik Pedagogiczny. Zeszyt tematyczny: Język - kultura - tożsamość*. R. Gozdawa-Gołębiowski (red.), nr 4 (202), 27-45.
- Komorowska, H., Aleksandrowicz-Pędich, L. (red.) (2010) *Coping with Diversity. Language and Culture Education*. Warszawa: Wydawnictwo SWPS „Academica”.
- Komorowska-Janowska, H. (2016a) History and culture in language education. Monuments and memorials as expressions of collective memory. W: *Scripta Neophilologica Posnaniensia*, vol. 16, 183-199.
- Komorowska-Janowska, H. (2015) The European language policy and the teaching profession in the 21st century. W: *Studia Linguistica Universitatis Iagellonicae Cracoviensis*, vol. 132, nr 3, 35-150.
- Kramsch, C. (1993) *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Lázár, I., Huber-Kriegler, M., Lussier, D., Matei, G. S., Peck, C. (red.) (2007) *Developing and Assessing Intercultural Communicative Competence – A Guide for Language Teachers and Teacher Educators*. Graz–Strasbourg: European Centre for Modern Languages, Council of Europe.
- Malinowski, B. (1981) *Argonauci zachodniego Pacyfiku. Relacje o poczynaniach i przygodach krajowców z Nowej Gwinei*. Warszawa: PWN.
- Mihułka, K. (2009) Mediator interkulturowy – nowa rola nauczyciela języków obcych. W: M. Pawlak, A. Mystkowska-Wiertelak, T. Róg, A. Pietrzykowska (red.) *Nauczyciel języków obcych dziś i jutro*. Poznań, Kalisz: Wydział Pedagogiczno-Artystyczny UAM w Kaliszu, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, 61-70.
- Risager, K. (2007) *Language and culture pedagogy: from a national to a transnational paradigm*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Risager, K. (2016) Lingua francas in a world of migrations. W: P. Holmes and F. Dervin (eds) *The Cultural and Intercultural Dimensions of English as a Lingua Franca*. Bristol: Multilingual Matters
- Strzałka, A. (2004) *Rozwijanie świadomości międzykulturowej przyszłych nauczycieli języka angielskiego* [referat wygłoszony na konferencji pt.: *Język trzeciego tysiąclecia III w Krakowie*].
- Sujecka-Zajac, J. (2012) Nauczyciel mediatorem. W: *Języki Obce w Szkole* nr 1/2012, FRSE
- Sujecka-Zajac J. (2017) *rola mediacji dydaktycznej w rozwijaniu warsztatu poznawczego ucznia na lekcji języka obcego* [online] [dostęp: 23.06.2018] < https://www.researchgate.net/publication/321734302_Rola_mediacji_dydaktycznej_w_rozwijaniu_warsztatu_poznawczego_ucznia_na_lekcji_jezyka_obcego
- Wilczyńska, W. (2005) Czego potrzeba do udanej komunikacji interkulturowej. W: M. Mackiewicz (red.) *Dydaktyka języków obcych a kompetencja kulturowa i komunikacja interkulturowa*. Poznań: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, 15-27.

“

Zanurzenie się i bycie otoczoną przez polską i ukraińską kulturę oraz tradycję było najlepszą rzeczą w uczeniu w Polsce. Kolorowa polska kultura, wyjątkowa kuchnia, piękne opowieści uczniów o ich tradycjach i zwyczajach narodowych, słuchanie śpiewanych przez nich z dumą piosenek oraz udział w ich tradycyjnych wydarzeniach, potwierdziły znaczenie koncentrowania się na każdym dziecku, jego rodzimym języku, tradycji i rodzinie.

Alexandra Hernandez
wolontariuszka AFT na obozie
TEIP w Baszni Dolnej

Język angielski jako narzędzie komunikacji interkulturowej uczestników obozu językowego

Marta Bujakowska

Obozy TEIP pozwalają uczniom nie tylko podnieść poziom znajomości języka angielskiego, ale także opanować sztukę komunikacji międzykulturowej i wzajemnego zrozumienia. Dzięki temu doświadczeniu dzieci i młodzież stają się obywatelami świata.

Wprowadzenie

W czasach dynamicznego rozwoju globalnej komunikacji dzięki szerokiej wymianie informacji oraz błyskawicznemu rozwojowi technologii, wzrasta znaczenie języka jako pomostu dla efektywnego porozumiewania się, pielęgnowania relacji i promowania zrozumienia między ludźmi ze wszystkich zakątków świata. Dla polskich, a zwłaszcza ukraińskich, uczniów, którzy rozpoczynają naukę trzeciego języka, jakim jest najczęściej angielski, podejmowany przez nich wysiłek dużo znaczy w kontekście ich rozwoju osobistego. Ukraińcy są zazwyczaj dwujęzyczni. Władają językiem ukraińskim i/lub rosyjskim oraz polskim jako trzecim. Język angielski dla tych uczniów staje się czymś więcej niż tylko medium komunikacji. Jest uniwersalnym narzędziem kontaktu z rówieśnikami różnego pochodzenia. W tym dynamicznym tyglu językowym i kulturowym tworzą się więzi, które przekraczają granice geograficzne i kulturowe.

Niniejszy artykuł poświęcony jest transformacji roli języka angielskiego, nauczanego w trakcie obozu językowego oraz doświadczeniom polskich i ukraińskich nastolatków, amerykańskich wolontariuszy i nauczycieli. Ich wspólną misją jest pielę-

gowanie wzajemnego zrozumienia oraz przyjaźni. Przez pryzmat osobistych historii, staramy się rzucić światło na sposób, w jaki język, a zwłaszcza angielski, wspiera interaktywny dialog kulturowy pomiędzy uczestnikami programu TEIP oraz ich rozwój osobisty i budowanie wzajemnych relacji.

Doświadczenie obozu językowego

Witamy na obozie językowym, fuzji kultury i języka, oferującej niezrównane doświadczenia dla wszystkich jego uczestników, ujęte w ramach immersyjnego programu. Celem obozu językowego nie jest jedynie opanowanie nowego języka, a zanurzenie się w zupełnie nowy świat, w którym język spełnia jedynie funkcję narzędzia ułatwiającego zrozumienie i zaakceptowanie obcej kultury. Tak jak doświadczenia zdobyte w „wielkim świecie”, obóz językowy spełnia funkcję mikrokosmosu, w którym uczestnicy zachęceni są do wyjścia ze strefy komfortu i rozpoczęcia przygody oraz odkrywania nowego i nieznanego. Angażując się w różnorodne obozowe aktywności, tworzą środowisko oddające ducha globalnej wspólnoty.

W tym wyjątkowym otoczeniu skupiają się nie tylko na słownictwie i gramatyce, ale także na odkrywaniu głęboko zakorzenionych

tradycji, zwyczajów i specyficznych dla danej kultury zachowań. Mają okazję spróbować różnych dań i nowych smaków, zatańczyć w rytm ludowej muzyki i zrozumieć niuanse życia codziennego, które mogą różnić się od ich własnych. Dla wielu polskich i ukraińskich uczniów, taki *camp* jest nie tylko lingwistyczną przygodą, ale także unikalną okazją do ćwiczenia swoich umiejętności językowych. W bogatym kontekście interkulturowym, poznawanie języka angielskiego nie ogranicza się tylko do korzystania z podręczników i nauki w klasie. Staje się on żywym organizmem, który pomaga zasypać przepaść między osobami różnorakiego pochodzenia. W środowisku promującym rozwój, uczestnicy obozów zachęceni są do cieszenia się z nawiązywania międzykulturowych przyjaźni i otwartości na wielobarwną mozaikę doświadczeń, jakie oferuje świat. Obóz językowy to nie tylko nauka słówek i zwrotów. Chodzi o przełamywanie barier, nawiązywanie kontaktów i tworzenie trwałych wspomnień, które wykraczają poza języki i granice. Dołącz do nas w tej niezwykłej podróży, w której słowa są tylko początkiem, a drzwi do bogactwa kultur i zrozumienia otwierają się szeroko. Obóz językowy czeka, a wraz z nim możliwość odkrywania, uczenia się i nawiązywania relacji w sposób, który wykracza daleko poza samą komunikację językową.

Gdy nad obozem zachodzi słońce, uczestników ogarnia poczucie jedności i wspólnego celu. Iskry strzelają z ogniska, a historie opowiedane w różnych językach, ukazują piękno wielokulturowości. Uczestnicy uczą się nie tylko od wolontariuszy i nauczycieli, ale także od siebie nawzajem, dzielą się swoimi unikalnymi doświadczeniami i przeżyciami. Obóz językowy to również przygody na świeżym powietrzu, które budują więzi i tworzą niezapomniane wspomnienia, od wędrówek przez zapierające dech w piersiach góry i doliny po wycieczki kulturowe i zwiedzanie pobliskich zabytków. Każda chwila jest okazją do rozwoju i docenienia kultury. Wyczuwalne jest poczucie podekscytowania i oczekiwania, gdy uczestnicy wyruszają poza granice obozu, odkrywając otaczający ich świat. Nie tylko uczniowie czerpią korzyści z tych doświadczeń. Lokalne społeczności również odnoszą korzyści z organizacji obozu na ich terenie. Lokalni mieszkańcy dzielą się z uczestnikami swoimi tradycjami, wiedzą i gościnnością. Ta dwukierunkowa, a w przypadku obozów z udziałem dzieci ukraińskich, trójkierunkowa, wymiana kulturowa wzbo-

gaca życie wszystkich zaangażowanych, kształtując poczucie globalnych więzi. Obóz językowy świetnie ukazuje magię, która dzieje się, gdy ludzie z różnych środowisk spotykają się, aby świętować wielojęzyczność, wielokulturowość i piękno różnorodności. To kształcąca podróż, która wykracza poza okładki podręcznika i sale lekcyjne, rozpalając, trwającą całe życie, pasję do nauki, wzajemnego rozumienia i poznawania świata.

DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE KOMUNIKACJĘ I NAZWIĄZYWANIE RELACJI

Wieczory wymiany kulturowej:

Ta angażująca aktywność jest jak podróż dookoła świata bez opuszczania *campu*. Uczestnicy, w tym uczniowie, nauczyciele i wolontariusze, prezentują elementy swoich kultur, dzielą się nimi z innymi, niezależnie od tego, czy jest to tradycyjny taniec, potrawa, muzyka czy inne elementy kultury. Haczyk polega na tym, że wszyscy komunikują się i opowiadają o swoich kulturach w języku angielskim, co nie tylko poszerza ich horyzonty, ale także rozwija ich umiejętności językowe. To wspaniała okazja dla uczestników, aby odkryć piękno różnorodności, jednocześnie ćwicząc sprawność mówienia po angielsku.

Kręgi opowieści

Uczestnicy spotykają się w małych kręgach, aby podzielić się swoimi osobistymi lub narodowymi historiami. Rozmowy prowadzone w grupach zachęcają uczestników do otwartości, empatii i lepszego wzajemnego zrozumienia. Historie, nie tylko osobiste, mogą być niezwykle skutecznym sposobem na tworzenie więzi i przełamywanie barier. Opowieści snute w języku angielskim, to płynące prosto z serca doświadczenie uczenia się języka angielskiego z odwołaniem do osobistych przeżyć i emocji.

Wspólne projekty

Wspólne projekty to nie tylko fantastyczny sposób na angażowanie uczniów w rozwiązywanie rzeczywistych problemów, ale także idealny sposób doskonalenia umiejętności komunikacyjnych w języku angielskim. Uczniowie pracują w małych grupach nad globalnymi wyzwaniami związanymi z ochroną środowiska czy działalnością na rzecz społeczności lokalnej. Dzięki pracy

w zespole uczą się wyrażać swoje pomysły, planować i realizować projekty w języku angielskim. To nie tylko podosi poziom ich biegłości językowej, ale także uczy ich znaczenia skutecznej komunikacji podczas pracy nad realizacją wspólnego celu. Projekty nie tylko rozwijają umiejętności językowe, ale także tworzą trwałe więzi między uczestnikami. Pozwalają na głębsze docenienie różnorodności społecznej i pomagają uczestnikom rozwijać się nie tylko w zakresie nauki języka obcego, ale także jako obywatele świata, którzy potrafią skutecznie i w empatyczny sposób komunikować się z przedstawicielami innych kultur.

ROLA JĘZYKA ANGIELSKIEGO JAKO POMOSTU MIĘDZY KULTURAMI

Język jako trofeum

W świecie globalnej komunikacji język angielski jest jak medalion, symbol więzi i wzajemnego zrozumienia. Uczestnicy obozu językowego z dumą noszą go, jak medal, który oznacza ich niezachwiane zaangażowanie w nawiązywanie kontaktów wykraczających poza geograficzne i narodowe granice.

Przewycięzanie barier językowych

Dla wielu uczniów z Polski oraz Ukrainy język angielski jest ich drugim lub trzecim językiem. Gdy spotykają się w czasie obozu, przewycięzanie barier językowych staje się trudniejsze. Amerykańscy wolontariusze, odgrywają kluczową rolę w ułatwianiu kontaktów międzykulturowych. Inicjują rozmowy, wyjaśniają rozbieżności językowe i inspirować do kreatywnego używania języka angielskiego. W ten sposób pomagają uczniom uświadomić sobie, że język to nie

tylko zestaw słów, ale narzędzie do rozumienia Innych i budowania relacji.

Budowanie pewności siebie

Dzięki wielu angażującym zajęciom takim jak debaty, odgrywanie ról i konkursy występów publicznych, uczestnicy obozów wyruszają w wakacyjną podróż, aby zdobyć pewność siebie w posługiwaniu się językiem angielskim. Ta nowo odkryta kompetencja umożliwia uczestnikom nawiązywanie kontaktów z ludźmi z różnych środowisk oraz bycie otwartym na różnorodność kulturową świata.

INSPIRACJE I SPOJRZENIE W PRZYSZŁOŚĆ

Wartość wspólnych więzi

Doświadczenie obozu językowego to nie tylko wzmacnianie umiejętności językowych. Chodzi o pielęgnowanie więzi międzykulturowych, które wykraczają poza tymczasowe granice obozu. Więzy te często trwają dłużej niż trwa obóz. Tworzą się trwałe sieci przyjaciół i sojuszników z całego świata. To z kolei napawa optymizmem odnośnie do przyszłości naszej planety oraz budowania globalnej wspólnoty.

Język angielski staje się dla uczestników nie tylko środkiem komunikacji międzynarodowej, ale także symbolem świata, w którym celebrować się różnorodność, cenić zrozumienie i doceniać relacje.

Patrzeć w przyszłość: poszerzanie horyzontów kulturowych

Podsumowując, język angielski, jeśli jest używany we właściwym kontekście, służy jako pomost łączący różne kultury, budując trwałe relacje. •

Marta Bujakowska Nauczyciel i trener nauczycieli języków obcych. Zajmuje się kształceniem kompetencji interkulturowych w ramach edukacji językowej. Posiada certyfikat TEFLA wydany przez International House, studiowała na Uniwersytecie Śląskim i uzyskała tytuł magistra w School for International Training w Vermont, USA. Wolontariuszka IATEFL POLAND od 1994 roku i IATEFL od 2016 roku.

“

Celem obozu językowego nie jest jedynie opanowanie nowego języka, a zanurzenie się w zupełnie nowy świat, w którym język spełnia jedynie funkcję narzędzia ułatwiającego zrozumienie i zaakceptowanie obcej kultury. (...) Chodzi o przełamywanie barier, nawiązywanie kontaktów i tworzenie trwałych wspomnień, które wykraczają poza języki i granice.

Marta Bujakowska
trenerka nauczycieli
programu TEIP

Program Teaching English in Poland zmienia życie

Patricia Kosciuszko Collette

Zdecydowałam się zostać wolontariuszką TEIP z trzech głównych powodów. Jako potomkini Tadeusza Kościuszki, chciałam oddać cześć swojemu dziedzictwu oraz dołożyć cegiełkę do rozwoju działalności Fundacji Kościuszkowskiej. Ponadto chciałam wspomóc ukraińskie dzieci w trudnym dla nich czasie oraz odwiedzić Polskę.

Spędzenie wakacji w kraju moich przodków zmieniło moje życie. Wiedziałam, że będę miała okazję uczyć polskie i ukraińskie dzieci, ale okazało się, że one też wiele mnie nauczyły. Są jak małe gąbki, entuzjastycznie chłonące nową wiedzę z ekscytacją i niecierpliwością. Były tak chętne do nauki, że musieliśmy zamykać drzwi do klasy między zajęciami, żeby się przygotować do kolejnych! Witwały nas uśmiechami, przybiciem piątki. Przytulały się do nas. Bardzo często ukraińscy uczniowie śpiewali też dla nas piosenki w swoim języku.

Razem z moją asystentką, Jackie MacAvery, wymyśliłyśmy atrakcyjne plany zajęć, które bardzo podobały się dzieciom. Zaczęłyśmy od rozmów o sobie i tematów, na których najbardziej zależało uczestnikom. Każde z nich zaprojektowało fartuszek ze swoim imieniem

i rysunkami przedstawiającymi rzeczy, które najbardziej lubią. Następnego dnia każdy otrzymał czysty fartuch i przybory plastyczne, aby móc zrealizować swój projekt. Kreatywność uczniów była godna podziwu. Każda grupa prosiła o przedłużenie czasu na dokończenie swoich dzieł następnego dnia. Zatrzymałyśmy więc fartuchy, by rozdać je na kolejnych zajęciach i poświęcić jeszcze jeden dzień na ich upiększanie.

Najciekawsze momenty naszych kulinarnych zajęć to pieczenie ciasteczek z masła orzechowego z kawałkami czekolady i cukierkami M&M's, przekąsek z preparowanego ryżu (ang. Rice Krispy treats) i pianek, mieszanki studenckiej własnego wyrobu czy pizzy pepperoni. Dyrektor szkoły w Miłakowie powiedział nam, że słyszał, jak dzieciaki rozmawiają o naszych zajęciach w trakcie zakupów produktów potrzebnych do następnych wypieków. Poprosiłyśmy także uczniów o spisywanie przepisów i stworzyłyśmy wspólnie z nimi obozową książkę kucharską. Przeprowadziłyśmy także wiele zajęć artystycznych i manualnych oraz gier. Jesteśmy bardzo wdzięczne Fundacji Kościuszkowskiej za dostarczenie nam fartuszków i specjalnych markerów do ich ozdobienia.

W wyniku zupełnie niespodziewanego obrotu spraw, przeprowadziłam też zajęcia z gimnastyki... Stało się tak dlatego, że zauważyłam, jak część dziewczynek próbuje w sali gimnastycznej nauczyć się stania na rękach. Ponieważ stały za blisko ściany, uderzały o nią głową. Postanowiłam pokazać im bezpieczny sposób wykonania tego ćwiczenia. I tak zajęcia gimnastyczne okazały się wielkim sukcesem.

Czego się nauczyłam, pracując jako wolontariusz w czasie obozu Teaching English in Poland? Od początku wiedziałam, że Polacy to ciepły, przyjaźni i gościnni ludzie. Są dumni ze swojego kraju i w naszym miasteczku (tak, uważam je już również za swoje!) witają innych z otwartymi ramionami oraz częstują pysznym jedzeniem. Mieliśmy okazję uczestniczyć we wspaniałych obchodach 700 - lecia powstania Miłakowa. Burmistrz miasta dołączył do nas podczas obiadu, który odbył się w jednej z miejskich restauracji.

Ukraińskie dzieci i ich polscy koledzy byli empatyczni i mili. Kiedy angażowali się w jakąś aktywność, to na 100 procent. Byłam pod wrażeniem z jaką determi-

nacją uczyli nas tradycyjnych tańców ludowych, zamieniali się miejscami w tańecznych parach. Wszyscy byli bardzo zaangażowani. Takie zajęcia raczej nie udałyby się w Stanach.

Pewnego wieczoru usłyszałam przez okno śpiew i postanowiłam sprawdzić, co się dzieje. Grupa ukraińskich uczniów w piżamach ćwiczyła śpiewanie i grę na instrumentach w swoich pokojach. To było bardzo wzruszające, aż łzy napłynęły mi do oczu. Jedna z dziewczynek zeskoczyła z łóżka, objęła mnie i spokojnym głosem powiedziała: „my nasze łzy trzymamy w kieszeni”. Nigdy tego nie zapomnę.

Miłakowo to bardzo urokliwe miasteczko. Niedaleko znajduje się też przepiękne jezioro, z którego korzystaliśmy w wolnych chwilach, choć nie zdarzały się one często. Z przyjemnością uczestniczyłam w wycieczkach z dziećmi, zabawach w aquaparku, na linowym torze przeszkód, trampolinach. Uczniowie z ekscytacją opowiadali mi o tym, że udało im się odtworzyć jeden z naszych przepisów w domu, w czasie gotowania z rodziną. Te dzieci, cała osiemdziesiątka, pokazały mi tyle dobroci i miłości, że nigdy tego nie zapomnę. •

Patricia Kosciuszko Collette Wielokrotnie nagradzana mistrzyni cukiernictwa z Waszyngtonu. Występowała w wielu programach telewizyjnych, takich jak Oprah Entertainment Tonight, the Food Network i CNN. Przez 22 lata Washingtonian Magazine przyznawał jej tytuł najlepszego cukiernika. Jej klienci to, między innymi, Will Smith oraz Jada Pinkett-Smith, wiceprezydent USA Al Gore, Barbara Streisand, Robert Duvall, rodzina Rockefellerów.

A group of young women are participating in a workshop. They are standing in a line, focused on hanging small, rectangular cards onto a string that is suspended vertically. The cards appear to have handwritten text on them. The women are dressed in casual attire, and the setting looks like an indoor event space with warm lighting. The background is slightly blurred, showing other people and what might be a display board or wall.

“

Wspólny stół, rozmowy o jedzeniu, wspólne gotowanie to zawsze integracyjny sukces. Im bardziej różnorodna jest grupa, tym lepiej. (...) Smaki z dzieciństwa, domu babci, wakacji. Najgorsze posiłki w przedszkolach, najlepsze słodczyce. Wokół tematu jedzenia pojawia się dużo emocji, ciekawości i otwartości na inne kultury.

Anna Machocka

koordynatorka Programu
„Sprężyna” w warszawskim
liceum „Bednarska”

Wspólnota serc i umysłów: Niezapomniane lato z programem TEIP

Kristin Miller

32 edycja, prowadzonego przez Fundację Kościuszkowską, programu Teaching English in Poland była pod wieloma względami niepowtarzalna. Tegoroczny motyw przewodni – *One person can change the world*, można odnieść do wszystkich siedmiu obozów, z których trzy odbyły się w nowych lokalizacjach w południowo-wschodniej Polsce.

Echa wspólnej nauki, poczucia wspólnoty i bogactwa kulturowego słychać było wokół każdego z obozów TEIP. Zostawiły one ślad w sercach ponad 600 uczniów, którzy brali udział w edycji 2023. Obozy językowe TEIP to również tygiel kulturowy. To ponad 100 nauczycieli z Ameryki, Polski i Ukrainy zjednoczonych wokół wspólnego celu. W ramach współpracy z American Federation of Teachers obóz w Baszni Dolnej gościł, poza wolontariuszami Fundacji Kościuszkowskiej, dziewięcioro nauczycieli wywodzących się z tej organizacji.

Tegoroczne hasło programu: *One person can change the world* było czymś więcej niż tylko sloganem. Pełniło rolę wezwania do działania, zarówno dla uczestników jak i edukatorów; do celebrowania możliwości nauczania i uczenia się w tak

niepewnych czasach. Wśród tegorocznej, ponad sześćsetosobowej, grupy uczestników około 400 uczniów pochodziło z Polski, 200 przejechało z Ukrainy oraz, co należy podkreślić, trójka uczestników to uczniowie z Białorusi. Różnorodność narodowa na każdym obozie idealnie odzwierciedlała obecną sytuację w Polsce, w której różnice kulturowe wzmacniają piękno wymiany doświadczeń.

Niemożliwym wydaje się wybranie tylko jednego momentu z każdego z obozów, który wyróżniałby się najbardziej. Zajęcia obejmowały tworzenie własnych gier planszowych, poznawanie architektury amerykańskich miast – Nowego Orleanu, Nowego Jorku czy Chicago, odkrywali radość, jaką daje gra w kickball. Uczestnicy nie mogli się nudzić. Starsi obozowicze mogli poznać tajniki kryminalistyki, wyjaśniane przez byłe agentki FBI i postuchali o kulisach śledztw kryminalnych na zajęciach prowadzonych przez doświadczonego prawnika. Mogli również skupić się na swoim dobrostanie podczas zajęć jogi i mindfulness, lub razem z profesjonalnym ilustratorem książek spróbować swoich sił w malowaniu pejzaży. Pieczenie szar-

lotki, rice crispy treats (amerykańskich słodkich przysmaków z preparowanego ryżu) czy ciasteczek z masła orzechowego również było miłym uzupełnieniem zajęć. Uczestnicy obozu z pewnością nigdy nie zapomną układów tanecznych, takich jak klasyczny Cha-Cha Slide, które zamieniały cały obóz w wielki parkiet, nad którym niósł się śmiech rozbawionych tancerzy. Przy okazji amerykańskiego Święta Niepodległości, obchodzonego 4 lipca, świąteczną atmosferę można było poczuć na każdym z obozów – poczęstunek w formie klasycznych amerykańskich hot-dogów i s'mores (pieczone pianki marshmallow, zapieczone nad ogniskiem, jedzone z czekoladą i herbatnikami) jedzonych przy przy ognisku w poczuciu wielokulturowej jedności, zacierającej granice poszczególnych krajów.

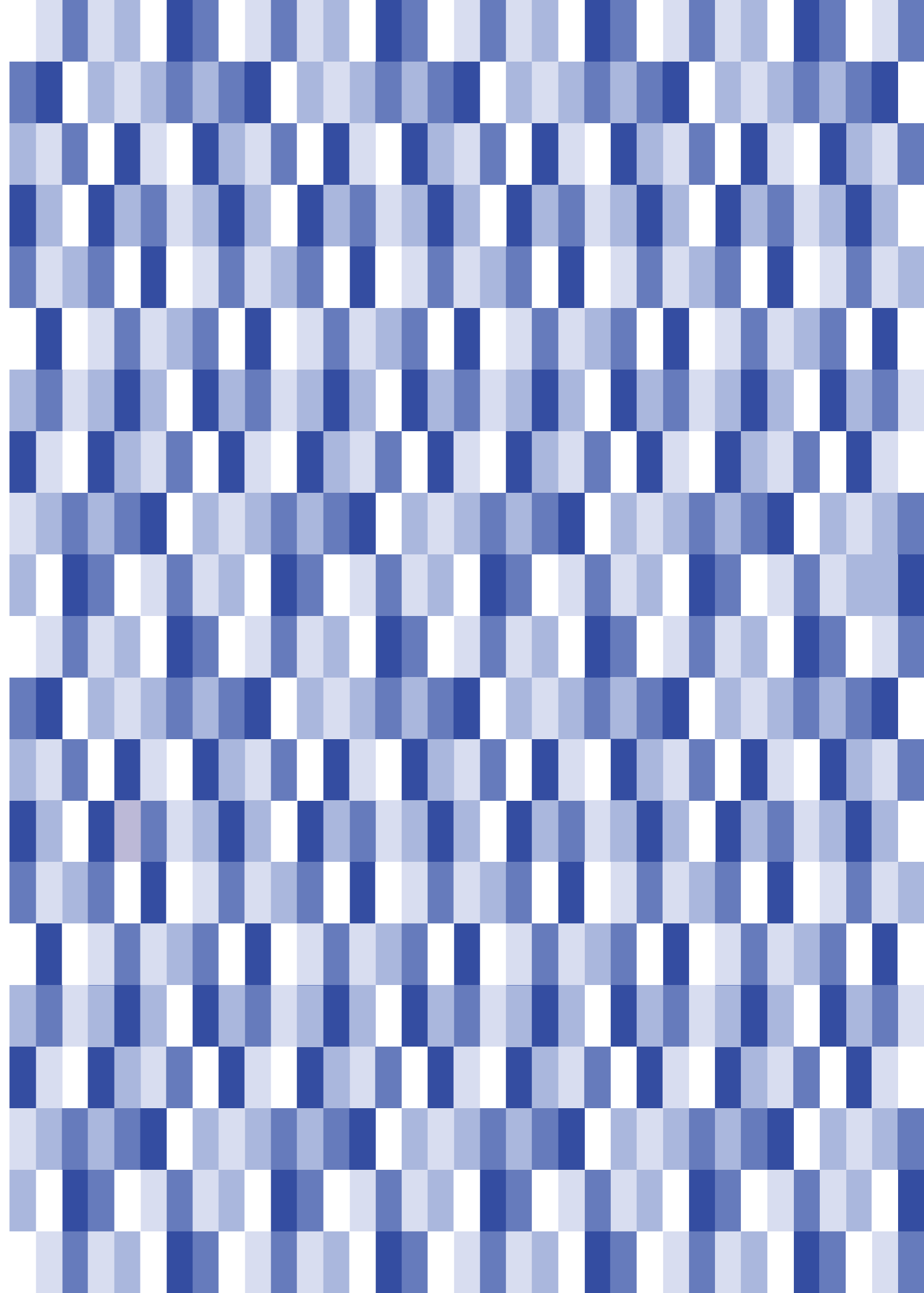
Dla wolontariuszy niemal każdy moment w Polsce zamienił się w drogocenne wspomnienie. Zwiedzanie ważnych, historycznych miejsc, takich jak: muzeum i zamek w Łańcucie, kopalnia soli w Wieliczce, stara Synagoga w Krakowie czy Zamek Królewski w Warszawie było ubogającym doświadczeniem. Dla wielu członków kadry posiadających polskie korzenie, była to pierwsza w życiu okazja poznania i zanurzenia się w historii i kulturze kraju ich przodków. Międzykulturowe więzi tworzyły się również w wyniku sytuacji nieprzewidywanych.

Kristin Miller Edukatorka z pasją do nauczania międzykulturowego. Koordynuje program International Baccalaureate Middle Years. Jest też trenerką i coachem nauczycieli w Oberlin City Schools w Ohio. Przez ostatnich dziewięć lat Kristin i jej rodzina przyjeżdżali do Polski, by brać udział w obozach językowych organizowanych w ramach programu Teaching English in Poland. Kristin w TEIP pełni rolę liderki amerykańskich wolontariuszy, uczestniczy w procesie ich rekrutacji oraz szkolenia.

Uczniowie ochoczo uczyli swoich amerykańskich rówieśników (dzieci wolontariuszy niejednokrotnie odwiedzają Polskę z rodzicami-wolontariuszami), co dawało obu stronom dużo radości i prowadziło do nawiązywania prawdziwych przyjaźni. Młodzież i kadra szybko przekonywali się, że tam, gdzie bariery językowe były nie do przeskoczenia – najprostszą metodą komunikacji okazywał się często serdeczny uścisk. Ciepło i gościnność bijąca od Polaków, bardzo przemawia do amerykańskiej kadry sprawiając, że Polska przestała być jedynie miejscem na mapie Europy. Stała się ich drugim domem i wielką rodziną.

Przygotowując kolejne edycje programu Teaching English in Poland, pamiętajmy o tegorocznym hasle przewodnim, że pojedyncza osoba może, jak kula śnieżna, lawinowo poruszyć wiele osób, zmienić ich perspektywę patrzenia na życie i różnice kulturowe. 600 uczniów, 100 edukatorów w czasie obozów TEIP udowadnia, że zmiana jest możliwa, jeśli stworzymy prawdziwą wspólnotę serc i umysłów.

Teaching English in Poland to program, w który zaangażować się mogą nauczyciele wszystkich dziedzin oraz edukatorzy z dowolnym doświadczeniem życiowym: profesjonaliści, emeryci, studenci – zachęcamy wszystkich do aplikowania. Przekonacie się, że dzięki TEIP, Wy także możecie zmienić świat! •

The Kosciuszko Foundation Inc.

Fundacja powstała w 1925 roku w Nowym Jorku. Od prawie stu lat udziela stypendiów młodzieży i naukowcom z Polski i USA. Prowadzi działalność informacyjną i popularyzatorską w zakresie dziejów kultury i nauki polskiej, organizując wystawy, koncerty i konkursy. Promuje polską sztukę za granicą. Upamiętnia postać Tadeusza Kościuszki – wybitnego generała, powstańca, przywódcy – polskiego emigranta w Ameryce.

Fundacja Kościuszkowska Polska

Fundacja działa od 2010 roku. Wspiera intelektualną, naukową i kulturową wymianę pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonymi. Organizuje wydarzenia kulturalne i współorganizuje wyjazdy naukowców i artystów na stypendia oraz przyjmuje studentów amerykańskich. Organizuje konkursy i uczestniczy w wyborze laureatów nagród The Kosciuszko Foundation dla wybitnych lekarzy (Nagroda Bohdana i Zygmunta Janczewskich) i naukowców (FamLab). Dba o naszą wspólną polsko-amerykańską historię. Flagowym programem jest Teaching English in Poland.

Dowiedz się więcej na:

www.thekf.org

facebook: @FKPoland, @thekf.org